

Grupul de lucru anti-tortură al "Platformei de Solidaritate Civică" prezintă a doua măsurare anuală a indicelui de interzicere a torturii

În 2020, grupul de lucru a dezvoltat indicele și a efectuat prima măsurare pilot în 8 țări din regiunea OSCE. Indicele a fost calculat pentru fiecare țară și conținea evaluări ale mecanismului de stat de reacție contra torturii, controlului judiciar, existenței normelor din legislația națională care interzic tortura, nivelul asigurării garanțiilor procedurale de lucru pentru prevenirea torturii, mecanismele și mijloacele de prevenire a torturii care funcționează în țară, dar și gradul de acceptare de către stat a obligațiilor internaționale în domeniul interzicerii torturii.

În urma măsurării pilot, Grupul de lucru a purtat o serie de discuții pentru a evalua parametrii indicelui și a oferi o abordare mai cuprinzătoare pentru evaluarea situației din țară. Ca rezultat, au fost formulate o serie de modificări a metodologiei indexului – indicatorii au fost clarificați și adăugați, criteriile au fost echilibrate, reflectând atât reglementarea normativă, cât și practicile de aplicare a legii. În plus, a fost adăugată o nouă secțiune cu evaluări ale eficacității anchetei prin sondaje ale experților din acest domeniu (avocați, procurori, judecători, anchetatori, apărători ai drepturilor omului).

Mai jos sunt prezentate rezultatele măsurării indicelui pe parcursul anului 2020 în opt țări din regiunea OSCE: Armenia,

Belarus, Kazahstan, Kârgâzstan, Moldova, Polonia, Rusia și Ucraina.

Statul	2020	2019
Belarus	- 70,1	-94,2
Rusia	-27,97	0,81
Kârgâzstan	23.08	9.45
Kazahstan	27.25	-3.04
Polonia	82,67	-
Armenia	104	93,77
Moldova	122.21	121.26
Ucraina	161,1	107,83

Trebuie remarcată o creștere semnificativă a indicelui pentru unele țări.

În primul rând, acest lucru s-a întâmplat datorită revizuirii indexului, clarificării formulării unui număr de parametri și introducerii de noi parametri. În special, experții din Belarus observă că formulările actualizate ale indicatorilor indicilor sunt mai flexibile și permit luarea în considerare atât a argumentelor pro și contra legate de calitatea legii, cât și a aplicării legii, fără a ignora unele dispoziții semnificative ale acesteia, dar criticând unele omisiuni evidente. Experții asociază creșterea indicatorului indicelui pentru țară cu adăugarea și clarificarea indicatorilor din secțiunile despre subiecții responsabili de investigarea torturii și despre nivelul de incriminare a torturii din legislația din Belarus, unde, pe de o parte, nu există interdicția torturii în Codul penal, dar există în Constituție. Definiția torturii respectă pe deplin tratatele internaționale, dar nu există o pedeapsă pentru aceasta. Creșterea semnificativă a indicelui pentru Kazahstan s-a datorat în primul rând schimbării situației, cu apariția

datelor cu privire la numărul de plângeri de tortură. Anul trecut, experții au remarcat lipsa unor astfel de date, dar au menționat că datele pot fi furnizate la cererea organismelor de stat.

În al doilea rând, din cauza schimbării situației din țară. De exemplu, experții din Ucraina notează că agențiile de aplicare a legii au început să acorde mai multă atenție problemelor înregistrării video, organizării stocării și accesului la arhive, precum și mai des să respecte garanțiile procedurale în timpul arestării – să apeleze rudele, să informeze Centrele de Asistență Juridică Gratuită, atunci când sunt plasați în unități de detenție temporară este obligatoriu să întrebe despre plângerile cu privire la leziuni și, în caz de astfel de situații, să solicite o ambulanță, care decide dacă o persoană poate fi deținută sau dacă este necesară spitalizarea. Acest lucru a fost facilitat de activitățile Mecanismului național de prevenire și a noului departament special pentru combaterea torturii în structura Biroului Procurorului General, care în ultimul an a actualizat problema și a întărit mecanismul de răspuns și urmărire penală a celor responsabili pentru faptele torturii.

În același timp, singura țară în care indicele a scăzut cu aproape 30 de puncte față de anul trecut este Rusia. Schimbarea a avut loc datorită clarificării parametrilor din secțiunile Control judiciar și Norme naționale privind incriminarea torturii. Dacă în 2019 apărătorii drepturilor omului au avut cel puțin unele date statistice privind sentințele primite la cereri către agențiile guvernamentale la dispoziția lor, acum agențiile guvernamentale fie nu au furnizat date statistice cererilor trimise de experți, fie s-au limitat la răspunsuri generale. Introducerea unor indicatori suplimentari în secțiunea privind incriminarea torturii cu privire la eficacitatea măsurilor de protecție și siguranță a victimelor torturii, în cazul Rusiei, a redus semnificativ indicatorul agregat pentru această secțiune.

Aceasta înseamnă că, chiar dacă există sancțiuni pentru tortură în legislația rusă, victimele sunt slab protejate, sunt supuse presiunii, umilințelor, dosarele penale sunt aduse împotriva lor pentru denunțare falsă, iar instanțele, la rândul lor, ignoră aceste situații.

În general, imaginea distribuției indicelui pe o scară ascendentă a rămas aceeași ca în urmă cu un an. Doar Moldova a părăsit poziția de lider în Index. Dacă pentru o serie de indicatori specificați, în special furnizarea de garanții procedurale, indicatorul acestei țări a crescut, atunci în secțiunea privind furnizarea de înregistrări video și disponibilitatea informațiilor disponibile publicului privind reglementarea supravegherii video, Moldova a scăzut pe locul al doilea, deoarece țara noastră nu are informații disponibile publicului privind reglementarea utilizării monitorizării video.

La fel ca în anul trecut, principala problemă cu care se confruntă apărătorii drepturilor omului este absența sau prezentarea neclară și neregulată a datelor în domeniul public. În ciuda încercărilor făcute pentru a rezolva această problemă prin trimiterea de anchete către agențiile guvernamentale, în mai multe țări acest lucru nu a dus la succes. De exemplu, în Rusia s-au primit răspunsuri care nu conțin date statistice specifice, în timp ce în Kazahstan, răspunsurile de la diferite departamente conțin date diferite despre aceiași indicatori.

Din acest motiv, unii parametri ai indicelui pentru cele șase țări nu au fost incluși în indicatorul agregat. În special:

Lipsa unor statistici clare și ușor de înțeles cu privire la numărul de plângeri de tortură, numărul de dosare penale inițiate și numărul de cauze introduse în instanță în Belarus, Kazahstan, Polonia, Rusia;

Incapacitatea de a estima cu un anumit grad de certitudine

sarcina asupra anchetatorilor din aproape toate țările participante la index. Problema principală aici este lipsa de informații cu privire la numărul de anchetatori implicați în investigarea cazurilor de tortură. Singurele excepții au fost Armenia (volumul de muncă pe investigator 8-9 cazuri) și Ucraina (34 cazuri pe investigator)

Lipsa accesului publicului, precum și furnizarea de informații contradictorii cu privire la numărul de plângeri de tortură, numărul dosarelor inițiate și numărul dosarelor aduse în instanță, nu a permis evaluarea volumului investigațiilor finalizate, precum și evaluarea capacității organului de anchetă de a continua anchetarea unui caz de tortură fără o plângere a victimei sau în cazul refuzului victimei în Belarus, Kazahstan, Polonia și Rusia.

Indicele pentru Republica Moldova a fost realizat în baza informațiilor colectate de Asociația Promo-LEX.

Pentru informații suplimentare:

Vadim Vieru, Avocat, Director de Program

Email: vadim.vieru@promolex.md

Tel: +37368017507